

Stina Salmonsson
Verksamhetschef
stina.salmonsson@trelleborg.se
0410-73 47 43

Bildningsnämnden

Utvärdering av Pilevallskolans frukostprojekt

Sammanfattning.

Sedan den 11 oktober 2021 serveras frukost varje vardag till Pilevallskolans elever (rektorsområde Tätort Öster) med fokus på elevernas hälsa, studier och studieresultat.

Bildningsnämnden beslutade den 15 december 2021 § 201 att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till nämnden i april 2022 med en utvärdering av detta frukostprojekt.

Planeringsprocessen av projektet leddes av verksamhetschef för måltider med kökschef och rektor i projektledning. Kökschef med personal och rektor genomförde därefter projektet enligt planeringen. Frukostprojektet skedde parallellt med ordinarie frukostservering för elever med fritidshemsplats och för elever med fotbollsprofil som redan sedan tidigare serveras frukost tre dagar per vecka. Antalet ätande har varierat där högsta antal ätande från låg- och mellanstadiet varit 56 elever och högstadiet 30 elever. I mars 2022 äter ca 25-30 elever dagligen. Ca 15 elever har ätit varje dag sedan projektet startade. Budgeten med 7 kr per portion samt tillkommande personalkostnader hölls och elevernas synpunkter har fångats upp via elevenkät, löpande dialog och måltidsråd.

Bildningsförvaltningens utvärdering föreligger och redovisas under Ärendet i förvaltningens tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse – Utvärdering av Pilevallskolans frukostprojekt (daterad 2022-03-29)

Protokollsutdrag BIN 2021-12-15 § 201

Bildningsförvaltningens förslag till beslut

Bildningsnämnden föreslår besluta

att godkänna redovisningen av bildningsförvaltningens utvärdering

att skicka utvärderingen och beslutet för kännedom till rektor och kökschef för Pilevallskolan.

Beslutet skickas till

Rektor för Pilevallskolan (rektorsområde Tätort Öster)

Kökschef för Pilevallskolan (rektorsområde Tätort Öster)

Ärendet

Den värdefulla frukosten

Flera publikationer¹ som redovisas på Livsmedelsverkets webbplats pekar på ett samband mellan prestation och frukostätande. Studierna visar att man både koncentrerar sig och presterar bättre om man har ätit frukost på morgonen. Pilevallskolans frukostprojekt startades för att ge eleverna en möjlighet att börja skoldagen med mat i magen och därmed öka förutsättningarna för ett bra lärande.

Att få en bra och hälsosam start på dagen och försöka att förmedla budskapet till eleverna att man arbetar och lär sig bäst om man har sunda matvanor. Enligt folkhälsorapporten äter barn för mycket godis, glass, läsk, snacks och bakverk. Energiintaget från dessa livsmedel skulle behöva halveras. Ungdomar som äter frukost regelbundet har enligt folkhälsorapporten sundare levnadsvanor än de som äter frukost mer sällan eller oregelbundet. Istället för frukost äter dessa ungdomar mer godis, läsk, glass och kakor som mellanmål när de blir hungriga på förmiddagen.

Måltiderna i förskola och skola har potential att bidra till en mer jämlik hälsa och öka elevernas förutsättningar för lärande. Dessutom färgar bra måltider av sig. De ger nöjda matgäster, stolt personal och kan bidra till att höja kvaliteten i hela verksamheten. Med engagemang, kompetens och samverkan finns stora vinster att hämta hem.

Bra måltider förutsätter en helhetssyn och lyhördhet för matgästernas behov och önskemål. Att måltiden är god och trivsamt är viktigt för att maten ska hamna i magen. En bra måltid ska också vara näringsriktig och säker att äta. Dessutom bör måltiden vara miljömässigt och socialt hållbar samt tas tillvara som en integrerad del i verksamheten, exempelvis i pedagogiken. För att nå god kvalitet på alla områden krävs samverkan. Vi arbetar utifrån livsmedelsverkets riktlinjer för bra måltider i skolan och vår lokala Mat och måltidspolitik.

Planering inför frukostprojekt

Planeringsprocessen av projektet leddes av verksamhetschef för måltider med kökschef och rektor i projektledning. Kökschef med personal och rektor genomförde därefter projektet enligt planeringen. Frukostprojektet skedde parallellt med ordinarie frukostservering för elever med fritidshemsplats och för elever med fotbollsprofil som redan sedan tidigare serveras frukost tre dagar per vecka.

¹ **Riksmaten Ungdom 2016-17 rapport del 1:**

https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/rapporter/2018/2018-nr-14-riksmatenungdom-huvudrapport_del-1-livsmedelskonsumtion.pdf

Riksmaten Ungdom 2016-17 rapport del 2:

<https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/rapporter/2018/2018-nr-23-riksmaten-ungdom-del-2-naringsintag-och-naringsstatus.pdf>

Broschyr om Skolmältiden:

https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/broschyrrer-foldrar/skolmaltiden_viktig_del_av_bra_skola.pdf

Verksamhetschef för skolmåltider, rektor och kökschef planerade för att årskurs 7–9 skulle serveras frukost i uppehållsrummet måndag kl 8.45-9.30 samt tisdag-fredag kl. 7.15-8.00.

Planeringen för elever i årskurs F-6 innebar frukost i matsalen kl. 8.30-9.00 och tisdag-fredag kl. 7.15-8.00 tillsammans med pedagogisk personal.

I planeringsfasen lyftes eventuella behov av utrustning, till exempel serveringsvagnar, utökat antal medarbetare eller timmar, livsmedelskostnader men också hur lokalen behöver städas mellan frukostservering och undervisning eller lunchservering.

Rektor ansvarade för att kommunicera ut frukosterbjudande till elever, vårdnadshavare och personal men även sociala medier användes med framgång.

Preliminär frukostmeny såg ut som nedan men den revideras utifrån elevernas synpunkter, pris och näringsbehov kopplat till lunchserveringen.

Måndagar: Havregrynsgröt med äpplemos. Bröd/bullar, ost och köttpålägg, grönsaker.

Tisdagar: Grahamsgröt med hemlagad sylt. Bröd/bullar, ost och köttpålägg, grönsaker.

Onsdagar: Polentagröt med hemlagad sylt. Bröd/bullar, ost, ägg, kaviar, makrill, grönsaker.

Torsdagar: Mannagrynsgröt med hemlagad sylt. Bröd/bullar, ost och köttpålägg, grönsaker.

Fredagar: Fil /smoothies med flingor/kuddar/müsli. Bröd/bullar, ost och köttpålägg, grönsaker.

Vi varierande pålägget, brödet och bullarna t.ex. med olika röror, olika köttpålägg, mjukost osv. Smoothies och t.ex. gingershots serveras 2–3 dagar i veckan.

Kostnadsberäkning

I projektplanen beräknade vi ha en preliminär kostnad på totalt ca 450 tkr.

Verksamhetschefens beräkning inför projektet utgick från ca 7 kr/elev.

Portionskostnaden med 7 kr per servering bedömer vi vara relevant och bygger på budget för ordinarie frukost på förskola och fritidshem men något högre kostnad då frukost här erbjuds även äldre elever.

Utöver livsmedelskostnader behövdes viss täckning för engångsmaterial, rengöringsmedel som maskindiskmedel vilket ökar något med ökat antal serveringar.

I detta projekt behövdes inga nya inköp av utrustning.

För att utföra frukostservering bedömdes behövas en förstärkning med 0,5 tjänst kl. 6.00-10.00 för förberedelser, upplägg, fylla och tömma vagnar, fylla på och diska vilket måste vara klart innan kl. 10.00 då vi närmar oss lunch. Pilevallskolan var i uppstarten inte bemannat som andra grundskolor som har högt antal ätande till frukost på fritidshem. Pilevallskolan har endast 20–30 elever på fritidshem till frukost.

Vi har behövt öka upp arbetstiden med 50% inledningsvis men då heltid som norm införts har några medarbetare gått upp i tid och vi har inte gjort någon projektanställning.

Det vi inte alls hade med vid uppstarten var att städkostnader kan komma att öka om matsalen inte städades efter frukost eller om antalet ätande hade blivit större och fler lokaler hade behövts ta i anspråk.

Rektor behöver också avsätta resurser för pedagogisk frukost för ca 1 pedagog/20 elever.

Genomförande och utvärdering

Inköp, tillagning och servering genomfördes enligt plan. Frukosten har levt upp till kommunens mat- och måltidspolicy och livsmedelsverket måltidsmodell.

Frukosten på Pilevallskolan är:

- God och trivsamt vilket är viktigt för att maten ska hamna i magen.
- Näringsriktig och säker där samtliga lever med behovsanpassad kost får det även på frukosten.
- Miljösmart och bidrar till en miljömässigt hållbar utveckling och de nationella miljömålen.
- Integrerad där måltiden tas tillvara som en resurs den pedagogiska verksamheten där barn och elever möter en vuxen, får gemenskap och möjlighet till social samvaro och språkträning redan innan utbildningen startar.

Vi dokumenterade närvaro dagligen. Högsta antalet ätande från låg- och mellanstadiet var 56 elever och genomsnittet per dag har varit 44 elever fram till vecka 5 2022. Hösta antalet ätande högstadiel elever, exklusive elever med fotbollsprofil, var 30 st och högst antal ätande i genomsnitt per vecka var 15 st. Hösta antalet ätande vid ett tillfälle var 66 elever.

I mars 2022 har vi ca 25-30 ätande elever dagligen. Det finns en grupp elever, ca 15 st. som har ätit varje dag sedan projektet startade. uppstarten. För dessa elever som troligtvis inte äter frukost hemma kan det vara en fördel om skolan tillhandahåller frukost på morgonen även framledes.

Budgeten med 7 kr per portion samt tillkommande personalkostnader hölls.

För att ta med elevernas åsikter har kökschef haft löpande dialog med dem vid servering och i måltidsrådet. Elevernas synpunkter har även fångats upp via elevenkät.

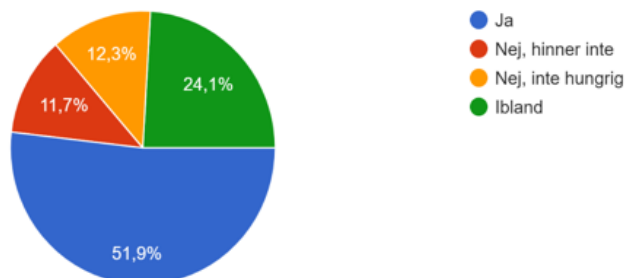
Elevenkät

Under januari 2022 genomfördes en enkät som skolans elever besvarade.

50% av skolans elever äter hemma varje dag och ca 25% gör det ibland.

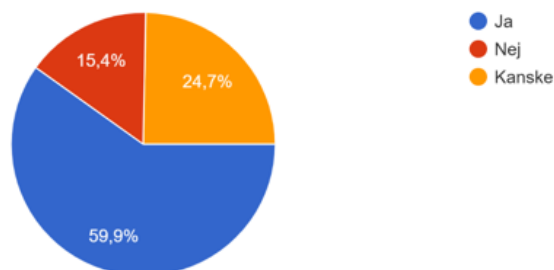
Äter du frukost varje dag innan skolan?

162 svar

Tror du att det gör någon skillnad för din skoldag om du äter frukost eller inte?

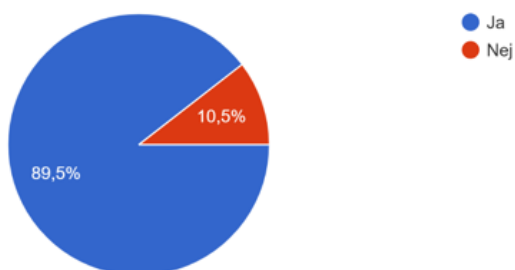
162 svar

85% tror dock själva att frukosten helt eller delvis påverkar deras skoldag och de flesta elever vet om att möjligheten finns på deras skola. Vi tror dock att det behöver skickas ut lite påminnelser löpande och också rikta informationen till vårdnadshavare.

Vet du om att du kan äta frukost utan kostnad på Pilevallskolan varje skoldag?

162 svar

Vi frågade också om hur ofta de som åt närvarade. 10%, dvs ca 12 st av de som svarat, åt varje dag i veckan. För dessa barn är frukostprojektet viktigt.

Hur ofta äter du frukost på Pilevallskolan?

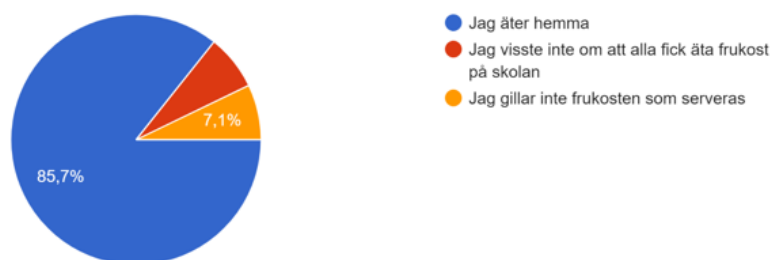
124 svar

Den absoluta majoriteten av de som svarade att de inte åt, gjorde inte det för att de åt hemma.

Om du inte har ätit på skolan, vad beror det på?

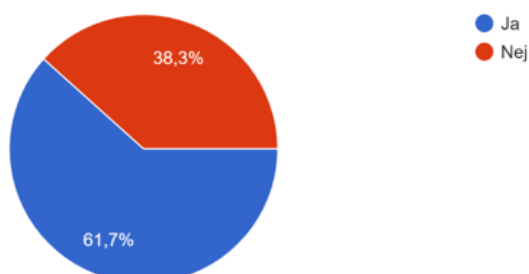
154 svar

Tiden för servering hade ca 40% av eleverna en negativ uppfattning om. För en del tonårselever är sömnen säkert högre prioriterat. I planeringsfasen tänkte vi att fritidshemsbarnens serveringstider skulle gälla och om eleverna ska vara i tid till sin undervisning kl. 8.00 krävs det att vi stänger serveringen kl. 7.45. Detta har vi dock redan planer på att ändra och kanske komplettera med några smörgåsar man som elev kan ta även efter serveringens stängning, så kallad "grab-and-go".

Är det en bra tid som frukosten serveras på? (7.15-7.45, måndag 8.15-8.45)

133 svar

I de dagliga mötena mellan pedagoger, kockar och elever och i måltidsrådet framkommer att eleverna ser positivt på frukostservering.

Sammanfattande bedömning

Inom ramen för arbetet mot målen i mat- och måltidspolicyn finns fortsatt goda möjligheter både för Pilevallskolan eller andra enheter, där rektor och kökschef tillsammans bedömer det gynnsamt, att göra lokala frukostprojekt.

Bildningsförvaltningen föreslår bildningsnämnden besluta att godkänna redovisningen av utvärderingen.